

شماره سند: ۹۶

فرستنده: ایالت فارس (مخبرالسلطنه فرمانفرمای فارس)

گیرنده: وزارت داخله

موضوع: در باب تلگراف واسموس^۱ به مخبرالسلطنه

تاریخ: ۸ سرطان ۱۳۳۳ هـ ق

نمره: ۷۹

متن سند:

چنانکه در ضمن تلگرافات دیروز عرض کرده بودم بر طبق تلگراف محترم تلگرافی به مسیو واسموس توسط غضنفرالسلطنه کرده بود امروز ظهر جواب ذیل از مشارالیه رسیده است که عیناً درج می شود.

شیراز جناب اجل آقای مخبرالسلطنه فرمانفرمای فارس تلگراف شریف توسط آقای غضنفرالسلطنه واصل تکراراً عرض می کنم توقف من در این صفحات محض تقویت دولت و ملت ایران است. مراجعت نخواهم کرد مادامیکه ضایعات را بدست نیاورم. ابتدائاً برای احقاق حق خدمت جنابعالی آمدم از دولت نیز خواهش کردم بی اثر ماند. باید مشخص شود که این صفحات خاک ایران است یا خیر. اگر خاک ایران است باید بدو حقوق ما را از متعدیان گرفته آن وقت تکلیف مراجعت نمایند. واسموس. این است تلگراف واسموس و البته تلگرافی هم که امروز در نمره ۱۵۳۲ حضور مبارک حضرت ریاست وزرا عرض و ضمناً تلگراف غضنفرالسلطنه واسموس را درج کرده ام به نظر مبارک رسیده است. کار آن حدود اهمیت بهم رسانیده با این تحریکات مسلماً کار به جای سخت خواهد کشید. تا چاره از دست نرفته است فکری به فرمایید. باز هم عقیده بنده این است که آن صفحات مأمور مخصوص می خواهد و تعلیمات را باید به یک کسی داد طرف مفقود است. مهدی قلی

وزارت داخله

۲۷۵

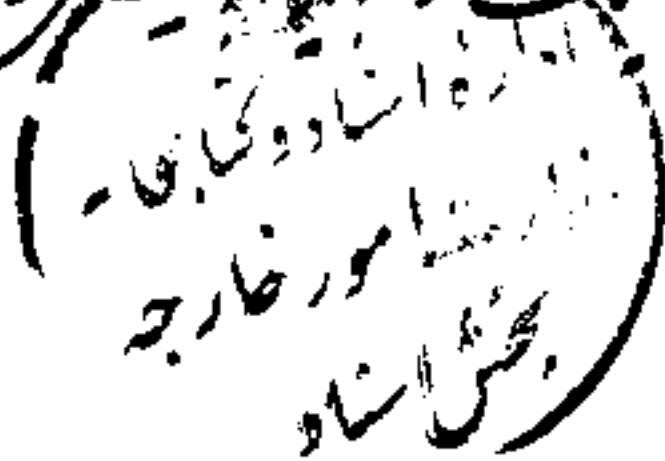
سواد مکتوبات وزارت

مورخه ۵ سرطان ۱۳۳۳

مقام وزارت داخله
نمبره ۲۹

چنانکه در ضمن مکتوبات دیر در عرض کرده بودم بطریق مکتوبات محترم مکتوباتی که در پیوسته
 دست حضرت سلطنت کرده در امروز ظهر جواب به وزارت را الیه رسیده است که عیناً درج میگرد
 شیراز جناب امیر آقای محترم سلطنت فرموده ای تا بر مکتوبات شریف دست آقایان حضرت سلطنت
 در مکتوبات عرض میکنم توقف من در این صفحات مکتوبات است و است ملت ایران است
 مراجعت نخواهم کرد، و اینکه ضایعات را بدست میآورم ابتدائاً را از اطفال حق حدیث
 اندم از دست نیز خواهم کردم به اثر ماند، بی شخص زد که این صفحات خاک ایران است با غیر
 اگر خاک ایران است باید بر اطفال حقوق، را از استعداد گرفته اوقات تکلیف مراجعت نایه
 و همسر این است مکتوبات و همسر را به مکتوباتم که امروز در ۱۵۳۲ حضور مبارک
 حضرت ریاست در عرض و جناب مکتوبات حضرت سلطنت و همسر را درج کرده ام بنظر
 مبارک رسیده است که آن حدود اهمیت بهم رسانیده، با این تحریکات مسلمانان را بار
 سخت خواهد کشید تا چاره از دست زفته است فکر فرمایید، باز هم عقیده بنده این است
 که انصاف است، هر چه عرض میجواید تقویت راه را، بی فکر و اد طرف مفقود است

صدر

شماره سند: ۹۷

فرستنده: ایالت فارس (مخبر السلطنه فرمانفرمای فارس)

گیرنده: وزارت داخله

موضوع: اظهارات واسموس^۱ مبنی بر عدم مراجعت به شیراز

تاریخ: شعبان ۱۳۳۳ هـ ق

نمره: ۳۷

متن سند:

مقام منیع وزارت جلیله داخله

در جواب تلگرافی که به واسموس کرده بودم برای برگشتن می گوید به طوریکه می شنوم شما از حرکت من از شیراز اظهار دلتنگی می کنید. اگر درست انصاف بدهید ملاحظه خواهید کرد که من غیر از این نمی توانستم بکنم. من می دانم که حضور من در آنجا مسئله انگلیسها را در بوشهر می کند وجدان خودشان چرکین است. اگر می خواهند من آنها را آرام بگذارم باید آلمانها را که بر خلاف حقوق اسیر کردند و بردند پس بدهند. از جنابعالی خواهش دارم که در حمایت به من کمک کنید. من بر ضد صلاح ایران پیش از این اقدامی نمی کنم که انگلیسها کردند و منتها واقعاً در این میانه بنده تکلیف خودم را نمیدانم بالاخره ممکن است فسادى ظاهر شود مستدعی است اقدامی به فرمایید که تکلیف معلوم باشد و آنچه می فرمایید تصریح داشته باشد آنچه پیدا است با حفظ نزاکت واسموس مراجعت نخواهد کرد. نمره ۳۷ مهدیقلی

[حاشیه]

- اداره انگلیس و دول غیر مجاوره، در دوسیه واسموس ضبط نمائید.

شماره سند: ۹۸

فرستنده: حکومت بوشهر

گیرنده: وزارت امور خارجه

موضوع: در باب تحریکات و اسموس^۱

تاریخ: ۲ شعبان ۱۳۳۳ هـ ق

نمره: ۱۵۰۷

متن سند:

تلگراف بوشهر

در جواب تلگراف مرموز نمره ۳۳۵ خاطر مبارک را مستحضر می‌سازم که واسموس از قرار معلوم به سمت قونسولی در شیراز شناخته نشده است. فرضاً هم که سفارت آلمان او را به این سمت معرفی کرده باشد، دشتی و دشتستان فعلاً جزء بنادر و از حوزه مأموریت او خارج است. در این که فعلاً در دشتستان مشغول افساد است ابدأ شبهه نیست. عقیده بنده این است که سفارت آلمان اعلام به فرمایند که اگر او را فوراً مجبور به روانگی به شیراز نکنند، اولیاء دولت محض جلوگیری از فساد به ژاندارمری حکم خواهند کرد، او را تحت‌الحفظ محترماً به شیراز ببرند. بنده مستقیماً به وسیله علما اسباب تسکین رؤسای دشتی و دشتستان را فراهم آورده‌ام. چون حیدرخان و برادرانش محمدخان و حسینقلی خان و اسمعیل خان شبانکاره با غضنفرالسلطنه برازجانی و زایر خضر^۲ و شیخ حسین^۳ مخالفت دارند، گمان نمی‌رود این اشخاص جرئت همراهی با خیالات واسموس نمایند و خودشان به راتهلکه بیندازند. ولی واسموس به اندازه تحریک فساد و تهییج می‌کند که اگر رؤسای دشتی و دشتستان تصور کنند

1. Wassmus

۲. زایر خضرخان تنگستانی (امیرالاسلام) رئیس طایفه بلوک تنگستان بود.

۳. شیخ حسین چاکوتاهی (سالار اسلام) رئیس طایفه بلوک چاه کوتاهی بود.

اولیای دولت یک ذره با او مساعدت دارند. چنانکه همه عقیده‌شان این شده که ایالت فارس جداً حامی و مساعد و اسموس هستند. بیم آنست که بعضی از جهال مثل شیخ حسین چاه کوتاهی و غیره یک فسادی که منجر به اشکالات شود، نمایند از رئیس ژاندارمری فارس خواستم که فعلاً سلطان ابوطالب خان را به ریاست ژاندارمری برازجان ابقاء کند. زیرا مشارالیه چند روز قبل که بوشهر آمد پیش بنده تعهد کرد که سعی کند از هیجانی که واسموس باعث شده جلوگیری نماید. رئیس ژاندارمری هم خواهش بنده را اجابت کرده محض پیشرفت بنده در انجام مقاصد لازم است تلگرافی از وزارت داخله به رئیس فارس صادر شود که به صاحب منصب ژاندارمری دربرازجان تلگرافاً حکم کنند که مطیع تعلیمات بنده باشد. به خواست خدا امیدوارم حفظ نظم و امنیت و بی طرفی دولت را به طوریکه منظور اولیای امور است بنمایم. ۲۳ جوزی، نمره ۱۲۵،

علیمحمد

[حاشیه]:

- این تلگراف را روز شنبه ششم شعبان آقای معین‌الوزاره به اداره انگلیس دادند.
جواب صادر شد که به فارس تعلیمات دادم.

وزارت امور خارجه

اداره

مورخه ۲ ثابون ۱۳۳۳

نمبر ۱۵۰۷

۵۲۳۶۶۵

تکليف دشم

در جواب تکليف برنده ۳۳۵ حافظ مبارک را متعزى مى سازم و در پيروي از دستور محبت و تفويض در برابر
 شما خسته نشده است و مقام و سعادت شما آن ادراک بيزست مبروف کرده باشد داشتن و داشتن
 فله خرد بنامه دار و زور با برت او خارج است در اين زمينه فله در داشتن مشغول است و در
 شبيه نيت عقیده بنده اينت بعات آنان اسلام بفرمايه اگر ادراک در برابر به دو انگه بشير از کنگه
 اوليه است محض جو کچير از فله به زنده در بر علم خواننده لگو ادراک تحت لفظ محترمانه بشير از بيز بنده
 مستقيماً در رسيدن با ابابنگين و ساروشى و داشتن راز و رام آورده ام چيز عيه رفان و برادرش
 محمد فان در مستقيماً فان و سفير فان شاکار با حضور سلطه بر از جان و راز غم و شبح عين محافظت مانده
 لکان نيز در اين تمام مرت از امر با فدايت و اوسى نايه و غمشان را به نوک بيهنده از
 در و اوسى به انداز و کچير فله به کنگه اگر در ساروشى و داشتن تعزى کند ادراک کنگه
 با اوسى در دانه چانگه همه عقيدتشان بيز شده است اوست فارس به اوسى و ساروشى
 همسته بيم است و بعضى از چهار شتر شبح عين چا کو تا هر و فله به کنگه به لکان
 نايه از ريش زنده امر فارس خوانتم فله سلطان ابرو بستان را به ريات زنده در راز و
 ايقا کند زيات را به چيز درز قبره بر سر آمد بشير بنده تعهد کرده سر کند از جهان و در پيروي
 شده جو کچير نايه ريش زنده امر فارس را از شتر بنده را اجابت که محض بشيرت بنده در انجام
 لکن است تکليف از ذرات فله به بيز فارس صادر نموده به عالم بغيغ انداز امر در

تکليف برنده ۳۳۵ حافظ مبارک را متعزى مى سازم و در پيروي از دستور محبت و تفويض در برابر شما خسته نشده است و مقام و سعادت شما آن ادراک بيزست مبروف کرده باشد داشتن و داشتن فله خرد بنامه دار و زور با برت او خارج است در اين زمينه فله در داشتن مشغول است و در شبيه نيت عقیده بنده اينت بعات آنان اسلام بفرمايه اگر ادراک در برابر به دو انگه بشير از کنگه اوليه است محض جو کچير از فله به زنده در بر علم خواننده لگو ادراک تحت لفظ محترمانه بشير از بيز بنده مستقيماً در رسيدن با ابابنگين و ساروشى و داشتن راز و رام آورده ام چيز عيه رفان و برادرش محمد فان در مستقيماً فان و سفير فان شاکار با حضور سلطه بر از جان و راز غم و شبح عين محافظت مانده لکان نيز در اين تمام مرت از امر با فدايت و اوسى نايه و غمشان را به نوک بيهنده از در و اوسى به انداز و کچير فله به کنگه اگر در ساروشى و داشتن تعزى کند ادراک کنگه با اوسى در دانه چانگه همه عقيدتشان بيز شده است اوست فارس به اوسى و ساروشى همسته بيم است و بعضى از چهار شتر شبح عين چا کو تا هر و فله به کنگه به لکان نايه از ريش زنده امر فارس خوانتم فله سلطان ابرو بستان را به ريات زنده در راز و ايقا کند زيات را به چيز درز قبره بر سر آمد بشير بنده تعهد کرده سر کند از جهان و در پيروي شده جو کچير نايه ريش زنده امر فارس را از شتر بنده را اجابت که محض بشيرت بنده در انجام لکن است تکليف از ذرات فله به بيز فارس صادر نموده به عالم بغيغ انداز امر در

شماره سند: ۹۹

فرستنده: حکومت بوشهر

گیرنده: وزارت امور خارجه

موضوع: در باب حیدرخان حیات داودی

تاریخ: ۲ شعبان ۱۳۳۳ هـ ق

نمره: ۱۵۰۳

متن سند:

از حکومت بوشهر

تلگراف رمز نمره ۳۲۶ زیارت پس از واقعه واسمس^۱ حسین چاه کوتاهی وزیر خضر تنگستانی تهدید می‌کردند که حیدرخان و برادرانش هجوم خواهند کرد. چون حیدرخان آن اقدام غلط را به میل انگلیسیها کرده بود مردم حدس می‌زدند که اگر حمله بر او و برادرانش بود، انگلیسها مساعدت خواهند کرد. بطور تحقیق انگلیسها هیچ اسلحه به حیدرخان نداده‌اند. حضر تعالی می‌دانید که انگلیسها این اوقات یک وزارت فوق‌العاده به اسم وزارت مونیسیون (Munision) تشکیل داده‌اند و از این معلوم می‌شود حیدرخان هم اسلحه و فشنگ چندین ساله دارد و فعلاً محتاج به اسلحه نیست با وصف غلطی که در مسئله واسمس کرده و عذرش این بود که بندر ریگ دریا کنار است و از انگلیسها خائف بود ولی در مسئله دادن مالیات و اطاعت ظاهری از تمام خوانین دشتی دشتستانی مطیع‌تر است چنانکه برخلاف سایرین خودش و برادرانش یک دینار مالیات بدهی ندارند. غضنفرالسلطنه با اینهمه اظهار وطن پرستی بی‌اساس در ظرف شش سال گذشته هیچ مالیات نداده فقط پارسال که ایالت فارس اسماً دشتی دشتستان را به بنده وا گذاشتند بزحمت مالیات یکساله را از او وصول کردم.

۲۲ جوزا، نمره ۱۲۴، علیمحمد

1. Wassmus.

[حواشی]:

- سواد از برای وزارت داخله ارسال شد. ۲۳ شعبان ۱۳۳۳

- سوادى از این تلگراف با تحریف کلمات به طوری که با اصل مطلب منافات نداشته باشد، به وزارت داخله برای اطلاع ارسال شود.

وزارت امور خارجه

اداره دائره

مورخه ۲ شعبان ۱۳۳۲

نمره ۱۵۰۲

بزرگوار

شريف زير مساعده (۲۲۹) نيز به پسران و پسران خان چاه پهلوان

شاهي تهديد ميگردد كه عديريان در برادر استر بهرجهت چنين عديريان آن

اقدام غلط را بغير كفلسها كرده بعد مردم عديريان را از صحنه برادر استر

كفلسها مصادف خود شده بود. بطور حتم كفلسها بهرجهت عديريان مصادف

فوتخانه مردانه به كفلسها كه اوقات يك فدايت فوق العاده بهم وزارت

موسسون تشكر داده اند و از اين مسلم بود عديريان هم بهرجهت عديريان

وزارت امور خارجه بهرجهت عديريان بهرجهت عديريان بهرجهت عديريان

دائره مصادف عديريان در اين وزارت و از كفلسها خلاف بود كه سينه دادن

سازين خودتر و برادر استر بديدار مصادف بهرجهت عديريان بهرجهت عديريان

و طر بهرجهت اسكر در طرف نمنر سال گذشته بهرجهت عديريان بهرجهت عديريان

امانت عديريان و نمنر نمنر سال گذشته بهرجهت عديريان بهرجهت عديريان

بزرگوار
وزارت امور خارجه
اداره دائره
مورخه ۲ شعبان ۱۳۳۲
نمره ۱۵۰۲

اداره پست

وزارت امور خارجه
بخش اسناد و امور خارجه

۱۳۳۲
شعبان ۲

بزرگوار

شماره سند: ۱۰۰

فرستنده: کارگزاری شیراز

گیرنده: وزارت امور خارجه

موضوع: اجیر کردن سوار توسط آلمانیها

تاریخ: ۴ شعبان ۱۳۳۳ هـ ق

نمره: ۱۵۲۶

متن سند:

نمره ۳۴۲ زیارت شد. در نمره‌های صد تا صد و سه مراتب کاملاً و مشروحاً معروض افتاد. شبهه نیست که مأمورین آلمانی که هنوز مأموریت آنها را وزارت خارجه تصدیق رسمی فرموده‌اند، یک عده نوکر دارند که مسلح هم هستند و چون تا درجه حقیه کار می‌کنند عده آنها تحقیقاً معلوم نیست. فون اسطروف^۱ که شبانه از بوشهر رفته است. دور نیست تقریباً سی و یک نفر نوکر همراه داشته باشد. چون از بی‌راهه رفته است، هنوز تحقیقات از حال او نشده است. علی خان صولت‌الدوله^۲ را گفتند با ۷۳ نفر سوار اجیر شده است تحقیق شد به حقیقت نپیوست بلکه در نزد ایالت ملتزم شد. اگر تحقق حاصل نماید، مجازات می‌شود والا تهمت زنده‌ها تنبیه شوند. علی ای حال این اوضاع منجر به صلاح نخواهد شد و مقتضی است تکلیف را در معامله با حضرات زودتر معین فرمایید. ۲ شعبان نمره ۱۰۴

غلامعلی

[حواشی]:

۱- اداره انگلیس و دول غیر مجاوره، ۲۳ شعبان به کابینه رسیده است.

1. Von Stroff

۲. صولت‌الدوله رئیس ایل فشقایی بود.

- این تلگراف که تاریخش دوّم شعبان و ۲۴ به اداره رسیده است. معلوم می‌شود قبل از تلگراف صادره راجع به اوضاع واسموس مخابره شده، به اداره محترم دول غیر مجاوره هم داده شود که به التفات نظریات آن اداره اگر اقدامی لازم باشد، به عمل آید.

وزارت امور خارجه

اداره . دائره

مورخه ۴۴۳ بن ۱۳۳۳

نمره ۱۵۲۵

ضمیمه

سکراف سیراز

۳۴۲ زیارت خرد در نمره ۱۰۰ عددتا عدد سه مراتب کلمه داشته و معهود است

شبهه نیست و امور این المانی ۱۰ هزار ممریت آنها را وزارت خارجه تصدیق

نفر سه نفر یک عدد نوک دارند و مبلغ هم استند و چون تا درجه خفیه کار میکنند

عدد آنها تحقیقا مسلم نیست چون بطرف ه لبنان از بوشهر رفته است

تقریبا سرد یک نفر نوک همراه داشته باشم چون از به راه رفته است

هموز تحقیقات از هر اوشده است عا فان مولد المولد را گفته با

۷۳ نفر لواری اجیر شده است تحقیق نیز به حقیقت پیوست بلکه در نزد ایالت

مقدم نیز اگر تحقق و مدتها در مجازات عمود لایحه است زنند با شبهه

شوند عا ارجال این اوضاع منجربه صلح نخواهد شد و مقتضای است

در در محاطه به همحضرات از فور مین فرمانیه ۲ بنان ۱۰۴

Handwritten notes on the right side of the page, including the name 'Seyyed Mirza Asadullah Khan' and other illegible text.

Handwritten notes at the bottom of the page, including 'اداره امور خارجه' and 'بخش اسناد'.

شماره سند: ۱۰۱

فرستنده: حکومت بنادر و جزایر خلیج فارس

گیرنده: وزارت داخله

موضوع: در باب تحریکات واسموس^۱ در جنوب و تقاضای احضار مشارالیه

تاریخ: ۱۰ شعبان ۱۳۳۳ هـ ق

نمره: ۴۰۴

متن سند:

مقام منیع وزارت جلیله داخله، تلگراف مرموز مطاع نمره ۳۷۳ مورّخه ۲۹ رجب امروز زیارت شد. اینکه فرموده‌اند موافق اطلاعات وزارت خارجه اوضاع بنادر منظم نیست اولاً داخلی بنادر در هیچ تاریخی به این اندازه منظم نبوده ولی از روزیکه پای واسموس به خاک جنوب ایران رسیده بواسطه اقدامات که نموده و مساعداتی که شده در برازجان و تنگستان و شهر شیراز یک انقلاب غریبی بر پا شده جنگ خانگی حیات داود و شبانکاره^۲ و برازجان هم اگر چه بر پا نشد ولی هنوز حالت آن نقاط آرامی تامّ ندارد و این فساد هم نتیجه تحریکات شخص واسموس برخلاف حیدرخان بود. منشاء حقیقی فساد شیراز است. اگر واسموس را در حالیکه دولت به سمت قونسولی معرفی نکرده بود اجازه توقّف نداده به کار آلمان نمی پرداخت و او را مثل یک قونسولی پذیرایی نمی کردند و مردمی به تجلیل و همراهی او ترغیب نمی کردند و اجازه نمی دادند. یک عده از مفسدین را به عناوین مختلف استخدام کرده و باب راه نمایی و تملّق را باز نمایند که خیالات او را تأیید و تنفیذ کنند و او را مطلق العنان نمی کردند که هر جا می خواهد برود، این هیجان و انقلاب تولید نمی شد. جهان و مفسدین نمی فهمند یا نمی خواهند بدانند که انگلیس اگر در جنگ اروپا مغلوب شود بهراندازه ضعف پیدا نماید برای ما

1. Wassmus

۲. شبانکاره از دهستان و بخش کوچک شهرستان جهرم است.

باز بسیار قوی است. اگر قوه بحریه انگلیس از میان برود همین جهازات که فعلاً در خلیج هستند و اتصالاً در بوشهر یکی از آنها کشیک دارد برای تهدید بنادر بسیار کافی است. هر ذی حسنی بلکه بی حسنی یک نفر قشون اجنبی در مملکتش به بیند قلباً متأثر و محزون می شود. این جماعت مفسدین که اتصالاً انگلیسان را تهدید می کند از وقایع بصره و عربستان عبرت نمی گیرند. قشون به نظم عثمانی هشایر سلحشور اعراب با تهییجات حجج الاسلام در مقابل قشون هندی انگلیس مقاومت نکرد عماره را تصرف کردند. بالغرض که سیصد نفر تفنگچی از تنگستان و برازجان و شیره راه بیندازند و حال آنکه نخواهد شد چه خواهند کرد. غضنفرالسلطنه برازجانی قدری عاقل شده حاجی عبدالنبی که معتمد او است به بوشهر فرستاده پیش بنده آمد نصایح لازمه کردم. شنیدم نزد ویس قونسول انگلیس رفته و از همراهی با واسموس تبریه کرده است. امیدوار به خداوند هستم که مفسدین بهیچ وجه به مقاصد خودشان نایل نشوند. بنده با کفیل جنرال قونسولگری و به توسط او با سرپرسی کاکس که مأمور سیاسی انگلیس در خلیج و بصره است مذاکرات لازمه کرده قول گرفته ام که به هیچ وجه یک نفر قشون هم پیاده نکنند و از این طرف قول داده ام که اولیاء دولت جداً اقدامات می فرمایند که واسموس و دو نفر آلمانی دیگر که با او هستند بهر وسیله است به شیراز برگردانیده شوند. مادام که واسموس در این حدودات است، بنده زبان محاجه با انگلیسان ندارم. به وزارت جلیله امور خارجه عرض کردم به سفارت آلمان به گویند اگر او را به شیراز نخواهند، اولیاء دولت به ژاندارمری حکم خواهند کرد که او را محترماً به شیراز ببرند. ولی چنانکه عرض کردم منبع از شیراز است. از آقای قوام الملک تلگرافاً محرمانه به پرسید شیراز چه اوضاعی است. مؤسس این انقلاب کی است. گمان می کنم که از صولت الدوله هم که شخصاً شیراز نیست اگر سؤال شود، عرض کند. زیرا که وضع شیراز و علت انقلاب جنوب به شیوع رسیده است. از حاج عبدالرحمن مدیر کمپانی فارس که آدم درست کار و معتمد حضرت اشرف والا ممکن است استفسار از علت حقیقی اوضاع فارس بفرمایید علاج منحصر است به جلب واسموس به شیراز، بلکه طهران و جلوگیری سحت از اوضاع ناگوار شیراز. ۳۱

مواد استخراج کتب زکات بندر
مورخه ۱۰ سن ۱۳۳۳
نمبر ۴۰۴

(علی محمد)

وزارت داخلہ

تعمیر وزارت چھوڑ دینے کے لئے ۳۷۳ روپے ۲۹ حب اور وزارت خارجہ

۲۹ روپے ۲۹ حب اور وزارت داخلہ کے لئے ۳۷۳ روپے ۲۹ حب

بین اندازہ تنظیم کے لئے ۱۰ روپے ۱۰ حب اور وزارت داخلہ کے لئے ۱۰ روپے ۱۰ حب

کہ ہمیں اس کے لئے ۱۰ روپے ۱۰ حب اور وزارت داخلہ کے لئے ۱۰ روپے ۱۰ حب

حیات داد و رشک اور وزیرانہ ہم اگرچہ ریاست کے امور میں

تمام نذر دوائی ف دہم نتیجہ تحریکات شخص و امور بر فلف حیدر خان

انف و شیرازت اگر و امور رادر حالیکہ دولت بہت قوتوں کے ساتھ

توقف ندادہ کے رالانہ فر دخت اور اس شرکت قوتوں کے ساتھ

توقف ندادہ کے رالانہ فر دخت اور اس شرکت قوتوں کے ساتھ

لوگوں کو دیکھو
لوگوں کو دیکھو
لوگوں کو دیکھو

مواد نفتی استخراج شده از زمین
مورد خنثی شدن
شماره ۴۰۴

وزارت داخله

نفت درین مخلف استمدام کرده و باین راه مانع و قلع را بازرسی کرده

اورا تائید و تصدیق کنند و در اسطین این کشور دیده که هر چه میخواهد بر او

و تصدیق تولید شده چهل و نهم در هر فرقه باقی میماند بماند که

از روغن مغلوب شود هر اندازه ضعف پیدا کند برابر با بازرسی رگور است

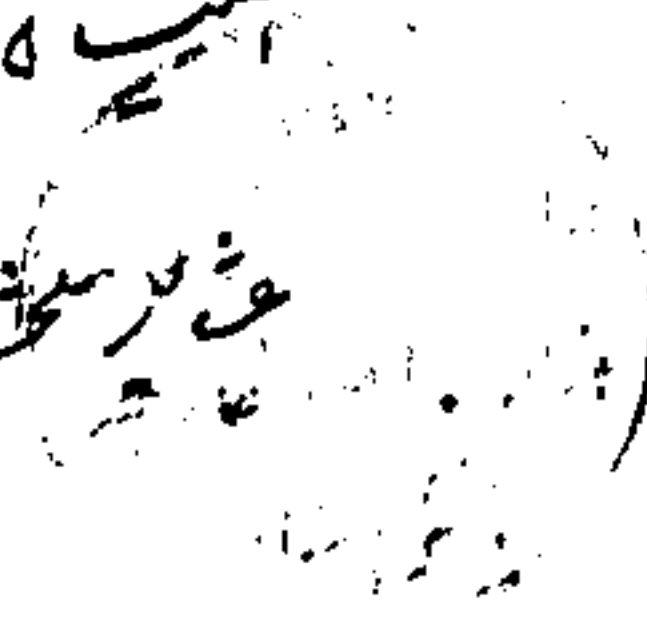
تعمیر از میان بر روی جوارات که نند در وضع هستند و تصدیق

از آنها نسبت دارد و برابر تصدیق در برابر کمالات است

قوه این در مملکت به بند قوا تاثر و محمودان میثوان جهت تصدیق

تعمیر را تصدیق کنید از روی بصره و دولت به عبرت بگذرد قوه

عقود و تصدیق احوال به هیات صحیح استمدام در تصدیق

وزارت داخله

نزد عماره رانصرف کرده با انصراف رسیدند لیکن در وقت ورود در راه
 غیر راه پیدا کرده و حال آنکه خواهش چه خواهند که انصراف بکنند و از راه
 شرف علی بن ابی طالب که ستم او است بیشتر در مقام شکر شده اند و نصح کرده اند
 نزد ولی قونین تعلیم رفته و از بهای با و هموس تبریه کرده است این کار
 هم که نفعین بهیچ وجه نفعی نداشتن این نوشته شده بفرستد خیرال
 او در پیر کاک که باوریا بفرستد در نفع و معرفت است که از آن
 قول کرده ام که بهیچ وجه نفعی نداشتن این نوشته و از این طرف
 دولت بعد از آنکه است بفرستد که و هموس و نفع الانی و غیر که
 وسیله است بفرستد بر که دانیده شوند و دام که و هموس در این هر دو

مواد نقدی اجماع کنگره
مورخه ۱۳۳۳
شماره ۴۰۴

وزارت داخله

نیزه به این نامه به این دارم بوزارت صیقله بوزارت عدلیه عرض کردم بفرستد این بوزارت

ادرا بشیر از خواننده ادویه دولت به ژاندارمری حکم خواننده دارد که ادرا کمره بشیر از

دختر که عرض کردم پنج از شیراز است از آقای قوام کتب متفرقه مؤلفه بر سر بشیر از

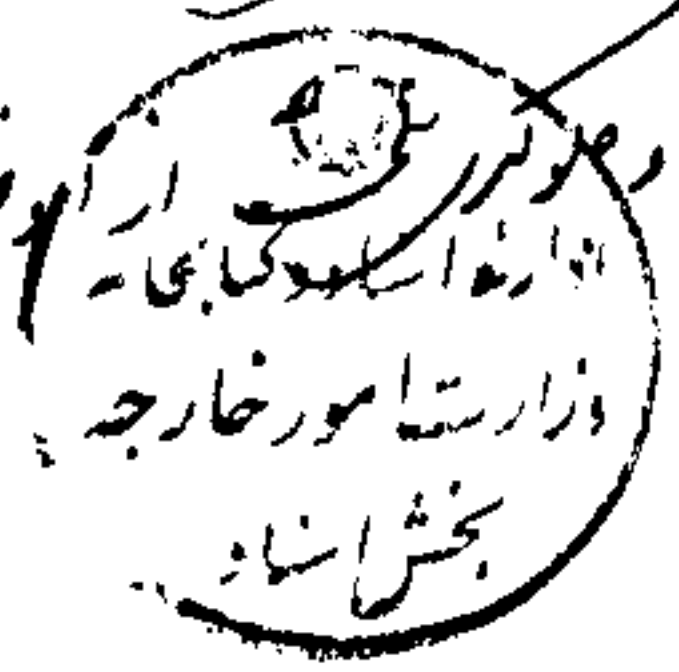
اوقضا است در کسر این نقد بکتاب کمالی علم که در مکتب ادویه هم

شیراز است از سوال کتب عرض کند زیرا که وضع شیراز علت نقد خبر بشیر است

از جمع وجه ارفع نزدیک به ناسر که آدم دولت دارد و تمام حقوق شیراز

استفاد از علت حقیق اوضاع ناسر بزبان عدلیه کفر است بکتاب و هم بشیر از

یکه طهران و کلونتر از اوضاع ناسر بشیر از ام جود را ۱۲۷

(عظیمی)

شماره سند: ۱۰۲

فرستنده: وزارت امور خارجه

گیرنده: وزارت داخله

موضوع: عزل واسموس^۱ از سمت قونسولی آلمان در شیراز

تاریخ: ۱۶ شعبان ۱۳۳۳ هـ ق

متن سند:

پس از وصول تلگرافات رمز ایالت فارس و حکمران بنادر راجع به واسموس (قونسول آلمان در شیراز) مذاکرات جدید با سفارت آلمان به عمل آمده و او را معزول کردند و سترو^۲ مترجم سفارت که آدم معقول آرامی است به جای او منصوب و فوراً حرکت می‌کند و در نتیجه مذاکرات چون مسیو واسموس اطاعت کافه از سفارت متبوعه خود ندارد و تلگرافاً اطلاع داده شد قرار بر این شد او را تحت الحفظ محترماً از برازجان به شیراز بیاورند که به طهران بیاید و به ایالت فارس هم متمنی است تعلیمات اکیده در نیباب به اداره ژاندارمری صادر فرمایند که در این باب اوامر ایالت فارس را به موقع اجراگذارد و به ایالت فارس نیز رمزاً تلگراف خواهد فرمود که به موجب تلگراف رمز نمره وزارت خانه در این باب اقدام نماید. عبدالله، امضاء

[حاشیه]:

- این جمله به خط مبارک حضرت اشرف وزارت پناهی در اصل افزوده شده است. مقصود این است که محترماً و در تحت اسکرت ژاندارمری به شیراز و از آنجا به طهران باید مشارالیه مراجعت نماید. عبدالله، امضاء

1. Wassmus

2. Wustrow

شماره سند: ۱۰۳

فرستنده: سفارت امپراتوری روس در تهران

گیرنده: وزارت امور خارجه

موضوع: عملیات سوء آلمانها در ایران

تاریخ: ۲۳ شعبان ۱۳۳۳ هـ ق

نمره: ۹۵

متن سند:

جناب مستطاب اجل اکرم افخما دوستان استظهارا مکرمات محترما

از قرار اطلاعات واصله کما فی السابق آلمانها باز در صدد اغتشاش و شورش و در تهیه شرّ و فساد در ایران می باشند و در این باب از هیچگونه اقدامات خودداری نمی نمایند. من جمله در ۱۵ همین ماه چهار نفر صاحب منصب آلمانی با عده سوار و بارهای تفنگ از کرمانشاهان وارد کاشان شده و روز دیگر از آنجا به سمت مشرق و افغانستان برای تولید اغتشاش حرکت نمودند و در ۱۹ شهر حال هم سه نفر اگنت آلمانی به ریاست گنتی گوم نام با فداییان مسلح و کاروان اسلحه از اصفهان از طریق نایین حرکت کردند و نیز در همین روز ۱۹ واگن^۱ و پاشن^۲ تامان از راه نایین و آب گرم عزیمت نموده و پاشن به طبس و تون^۳ و واگن به بیرجند خواهد رفت که پس از رسیدن اگنت آلمانی دیگر به آنجا او به خراسان برود. چون به طوریکه مکرر اشعار داشته هرگاه از این اقدامات جلوگیری نشود عاقبت وقایع ناگواری رخ خواهد داد، که دیگر جلوگیری و رفع آن متعسر و اولیای دولت علیه را دچار اشکالات زیاد خواهد نمود. لهذا دوستدار با نهایت احترام جداً از جناب مستطاب اجل عالی خواهشمند است هر چه زودتر مقرر فرمایند اقدامات لازمه بعمل آورند که آلمانها به مقاصد سوء خود نایل نشده اتفاق ناگواری رخ ندهد. در اینموقع

1. Wagner

2. Paschen

3. Thun

جناب عالی و بنات کرامت و سعادت استجابت آن ایشاد شریف

وزارت امور خارجه

اداره اعلیٰ دایره

مورخه

شماره

صمیمه

وزیر

مراقب اخبار دایره حضرت اعلیٰ حضرت شایسته هر کاتبین بودن از جانب حضرت اعلیٰ حضرت فی نفسه تقصد و تکرار

آنگاه که در نزد همگان ادو که بیست از کتب آلمانی و محمود خان ایرانی به ندرت در بند ریک

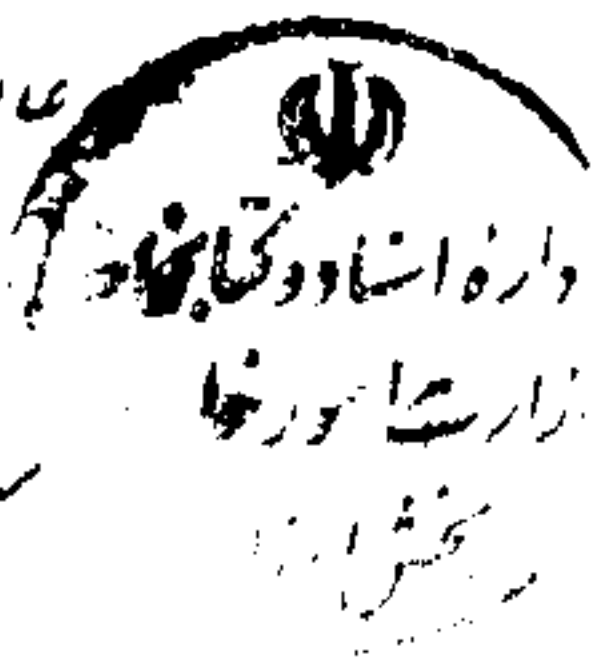
میسود اموس در شب با نردم حوت در بهینا در فرار کرده سعادت بیزار جان دارد شود

نبرد اموال دارد که از فرار در مستف به بهیم است با آن در نوا آلمانی در ایرانی در بند ریک کسی

محمود خان در به بند ریک در مورد داده اند . دو سند در به ندرت اتفاق که در بعضی طرف

و تصنیف اقتدارات و در بعضی جهت و غیر اعدت کردن در صورت رادرا

عالم هر میدد اعتراض نموده از آنجا بکده کتاب ایشاد نور دارد که بجهت اعلام آن کتب آلمانی در

میسود اموس در نزد حضرت اعلیٰ حضرت اعدت بعد آورده که در بعضی طرف در

قرین استمال فرمایند در این موقع احقرات فایده را بفرمایند

شماره سند: ۹۳

فرستنده: سفارت ایران در لندن

گیرنده: وزارت امور خارجه

موضوع: تحریکات واسموس^۱ - ورود عثمانیها به بندر ریگ

تاریخ: ۱۳۳۳ هـ ق

نمره: ۷۸۲

متن سند:

از لندن

نمره ۲۷۵ زیارت وزارت خارجه می گوید واسمس نماینده تجارتخانه آلمانی بوده، سمت قونسولی به او داده بودند و مشغول تحریک اهالی بوده و از قراریکه می گویند بعد از آنکه عثمانیها به آن نقطه وارد شدند مشارالیه دستگیر و تبعید شد. مستدعی است حقیقت را تحقیق و تلگراف بفرمایید، آیا عثمانیها به بندر ریگ داخل شده بودند و در این بابها وزیر مختار شکایتی کرده بود. به دولت علیه چون در جواب اظهارات بنده که اگر مطلبی باشد باید به دولت علیه اطلاع بدهند نه اینکه خودشان مستقیماً اقدام نمایند. گفتند وزیر مختار تمام این مطالب را قبل از وقت به دولت علیه اطلاع می دهد و از آنها چاره می خواهد. نمره ۳۲۶ مهدی

[حاشیه]:

- فوری رمز، معلوم می شود وزارت خارجه انگلیس مطلب را عمداً به مشیرالملک مشتبه می کنند. واسموس سابقاً کفیل قونسولگری بوشهر بوده، اخیراً به سمت قونسولی شیراز مأمور و از راه بهبهان عازم و ما بین آنجا و بندر ریگ اهل محلّ به تحریک انگلیسها به قافله او حمله می آورند. بنه او را با دو نفر از اجزای او را ضبط و حمل کشتی می نمایند. خود واسموس

به برازجان فرار کرده امروز وارد شیراز شده است. عثمانیها ابداً قشونی وارد بندر ریگ نکرده هنوز داخل اهواز نشدند. وزیر مختار در باب واسموس و قونسول بوشهر که شرح گرفتاری وحشیانه او را با رئیس تجارتی علیحده تلگراف کردم، اظهاری به دولت ایران نکرده و بدون هیچ خبری انگلیسها اقدام خودسرانه حقّ شکنانه را که موجب هیجان بزرگی در جنوب شده کردند و از آن بابت بر محذورات دولت علیه افزوده‌اند.

شماره سند: ۹۴

فرستنده: سفارت انگلیس در تهران

گیرنده: وزارت داخله

موضوع: متن برخی از تلگراف متبادله بین رئیس علی دلباری و لیستمان قنصل آلمان در

بوشهر

تاریخ: ۱۳۳۳ هـ ق

متن سند:

(راجع به انتقال قونسول و وکیل آلمانی از بوشهر و جلوگیری از واسموس)

چون معلوم می شود که بسیاری از اهالی بوشهر شکایت می کنند که اقدامی که مأمورین انگلیس در نقل قونسول و وکیل آلمانی از بوشهر و جلوگیری واسموس^۱ و رفیقش معمول داشته اند ناقض بی طرفی ایران و تعدی نسبت بمردم بیگناه می باشد، لهذا لازم است که جهات این اقدام کاملاً توضیح بشود. البته در آن وقت مردمان با شعور و عقل بی شک و شبهه اقرار خواهند کرد که مأمورین انگلیس در عمل خود کاملاً محق و معذور بوده اند.

در مدّت ششماه که جنگ اروپا جاری است. آلمانیان ساکنین خلیج را کسی متعرض نگردیده و اگر آنها با بیطرفی ایران و سایر اماکن که در آنجا بودند رعایت می کردند. وظیفه شان این بود که مردمرا تهیج نکرده و محرک بلوا و انقلاب نشوند. شاهد بر این مدّعا اسناد مختلفه چند است که متدرجاً بدست آمده و همه ظاهر می دارند که قونسولها و وکلاء آلمانی مردم را خلاف انگلیسها تحریک می کردند و بدین نظر بیطرفی ایران را و مملکتی که آنها در آنجا بوده اند شکسته و نقض کرده اند. نظر بهمین علت یک به یک لازم گردید که انتقال یابند - لذلک تاجر آلمانی مقیم اهواز موسوم به هلمیخ^۲ با شیخ غضبان رئیس قبیله بنیلام که در قشون عثمانی بود و بر خاک ایران هجوم آورده است مشغول مکاتبه بوده همچنین وکیل آلمانی در بحرین نوشته

1. Wassmus

2. Helmich

که فرقه از تنگستانیها به معاونت و دستیاری قونسول آلمانی مقیم بوشهر عازمند که بحرین را مسخر و قبضه کند. ایضاً تاجر آلمانی در بحرین نوشته که از قونسول آلمانی در بوشهر در حمله مظنونند طاغیان عمان بر مسقط ارتباط و اشتغال دارد.

فقرات ذیل عین سواد خطوط آلمانی و ترجمه صحیحه فارسی آنرا مشحون بر ترتیبات فیما بین سفارت آلمان در طهران و قونسول آلمان در بوشهر با رئیس علی دلواری بر اینکه در این فصل بهار بر کلیه انگلستان مقیمین بوشهر حمله بشود تلگراف خ نمره ۲۵ سری از لیستمان به سفارت آلمان در طهران (رمز) مورخه ۱۹ فروردین مطابق ۴ ربیع الثانی ۱۳۳۳ یا نمره ۳۵ مورخه ۱۹ فروردین فوری - رئیس علی با کمال اصرار از من استدعای اجازه کرده است که بر انگلیسان اینجا حمله کند به او ترغیب خواهم کرد که حالا خاموش باشد.

(امضا) لیستمان قونسول آلمان

تلگراف ج نمره ۳۸ سری از طهران به لیستمان ۲۱ فروردین (ششم ربیع الثانی ۱۳۳۳)

رسید نمره ۲۸ در جواب تلگراف نمره ۲۵

اقدام رئیس علی فعلاً زود است و چون یک اقدام تنهاییست و مددی ندارد رویهمرفته خلاف عقل می باشد ولی به او بگویید که دست نگاه دارد و محرمانه به او امیدواری بدهید که در بهار اقدام خواهد شد و اگر او را موفق تمام تصور کنند و اقدام در آنجا را با وضع امور ممکن بدانید مناسب و مصلحت چنانست که سرّاً به او نقشه بریزند که اقدامی که از اینجا سر میزند و تا بحال خفیه شروع شده مطابقت داشته باشد و این اقدام موصوف در همانوقت هم شامل تمام ایران بوده باشد. منهم هر روزی ممکن است تفصیل دیگر راجع به آن اقدام محرمانه به شما می رسانم. شاید رئیس علی برای حفاظت و سلامت و آزادی شما مفید باشد.

(امضا) کاردروف سفیر آلمانی

۱۹۱۵

تلگراف رمزی به طهران مورخه ۲۲ فروردین مطابق ۷ (ربیع الثانی ۱۳۳۳) نمره ۲۸ در

جواب نمره ۲۸ مورخه ۲۲ فروردین.

رئیس علی برای مطلبی که اشعار داشته‌اید موثق نیست فقط به او جواب می‌دهیم که وقت هنوز نرسیده است به نظرم مناسب نیست که خواهش مستحفظ از او بکنم زیرا که خطوط و آدمهایش بهانه به دست انگلیسها می‌دهد که اقدام سخت بکنند و قبل از وقت روابط ما را مکشوف نماید. (امضا) لیستمان قونسول آلمان

(صورت مکتوب دستخط رئیس علی دلواری به عنوان قونسول جرمنی مقیم بوشهر راجع به پیشنهاد حمله بر انگلیسهای مقیم بوشهر)

صاحب اختیار منظم مفخم قونسول دولت فخریه آلمان دام عمره و مملکت، محرمانه عرض می‌شود که سابق خواهش کردم اذن بده دمار از روزگار انگلیس در عمارت ملک بیرون بیاورم. فرمودید من نمی‌خواهم مقصر دولت ایران بشوی اگر اجازه داده بودی تمام سپاه و صاحبمنصب شون و تمام توپ و تفنگشان می‌کشتم و می‌بردم مردم نصیب ما نشد حال هم وقت جان نثاری است به تلافی تاجر و قونسول صاحب. در عمرم از دست شمر ولدذنا جانم فدای اسم دولت شما بکنم با هزار نفر حاضر والا برای محافظت عمارت بیرون و چند نفر سوار شجاع برای رکابی در شهر فردا بفرستم زیاد شایق هستم.

صحیح علی خان دلواری

از بابت و اصمص چنانکه مشهود است گاهی، گاهی او قونسول مقیم شیراز نبوده است فقط، فقط یک نفر تاجر هست که هیچکس به او معارضه و مداخله نکرده است. پس جهة اینکه در این غوغا و دستاخیز جنگ یا قونسول جرمنی راساً از برلین با مبلغ کثیری پول به شیراز فرستاده چیست. آیا تهییج ملاها و اهالی بهبهان بنمودن جهاد موافق با بیطرفی ایران است.

تلگراف ذیل از سفیر آلمان مقیم طهران می‌نماید که مقصود از و اصمص این نبوده که او واقعاً قونسول مقیم شیراز باشد. بلکه از وجودش در آنجا قصد این بوده که در شیراز از برای بغاوت و عصیان افغانستان ترتیبات بدهد و اعزام حمله، حمله ترک و جرمن بطرف افغانستان و

هندوستان تهیه نمایند و ببینند.

تلگراف نمره ۱۰ ج محرمانه رمزی

از سفیر آلمان مقیم طهران به لیستمان قونسول آلمان مقیم بوشهر

نمره ۷ سرّی اکید مورخه ۲۴ جنوری مطابق ششم ربیع الاول ۱۳۳۳ عنقریب واصموص قونسول آلمان از بغداد به سمت شیراز مسافرت خواهد کرد تا در آنجا در خفیه و سرّاً برای عزیمت به سمت افغانستان و حمله بر هندوستان اقدام نماید (امضا) کاردورف سفیر آلمان. البته این دلایل و شواهد فوق از برای اهالی بوشهر کافی است که آلمانی با نقشجات دوزخی خود بیطرفی ایران را نقض می‌کرد و اگر این تدابیر را انجام داده بودند، هر آینه خساراتیکه به انگلیسها رخ می‌داد شامل حال ایرانیا هم می‌شد.

از خودتان پرسید که آیا آن وقت تنگستانیها با شرکاء آلمانی خود از چپاول بازار بدون استثناء مضایقه می‌کردند. چرا قونسول آلمان لیستمان شخصاً در تاریخ ۲ سپتمبر مطابق یازدهم شوال ۱۳۳۲ هـ ق عبارت ذیل را تلگراف کرده و مراتب زیر ترجمه صحیحه آن است.

رئیس علی به اینطور می‌تواند از انگلیسها انتقام بگیرد و موقع را غنیمت شمرده در بوشهر و حوالی آن چپاول چند بنماید. کلاً بسبیل متحد بودن با مملکت آلمان.

آیا اهالی بوشهر متوقعند که با وجود اینکه انگلیسها مخبر از این تدبیر جنایت آمیز هستند هیچ کاری نمایند و منتظر نشینند تا مقتول گردند و حال آنکه سفیر آلمان مخابرات و پیغام به رئیس علی دلواری می‌فرستاده که تا بهار از برای اقدام صبر نماید.

اصل اوراق مذکور فوق در این بالیوزگری موجود می‌باشد.

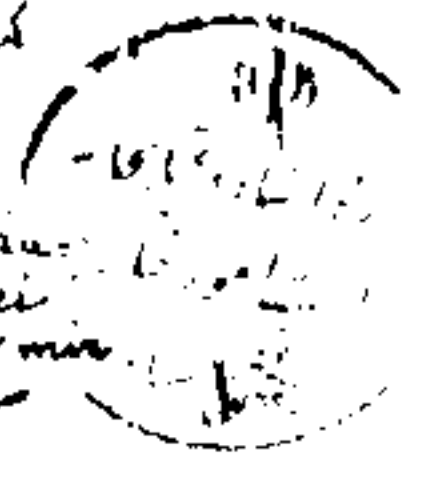
مردمان این سرزمین را که در آنجا زندگی می کنند
 چون معلوم شد که در این سرزمین راه های مواصلاتی
 از بعضی جهت ها که در راه مواصلاتی و بعضی دیگر
 که جهات این راه ها را در این سرزمین می بینیم
 انگیز در عمل هرگز کاملاً محقق نشده و در مورد آن

در صورت مشاهده که چند بار در این سرزمین
 اما کسی که در این سرزمین راه های مواصلاتی
 مدعا است و در این سرزمین راه های مواصلاتی
 شریک می گرداند و در این سرزمین راه های مواصلاتی
 که انتقال یافته است که در این سرزمین راه های مواصلاتی
 در میان این سرزمین راه های مواصلاتی
 که در این سرزمین راه های مواصلاتی
 مطلقاً در این سرزمین راه های مواصلاتی

ملاقات اول در این سرزمین راه های مواصلاتی
 المان در این سرزمین راه های مواصلاتی
 به نظر می آید که در این سرزمین راه های مواصلاتی
 در این سرزمین راه های مواصلاتی
 که در این سرزمین راه های مواصلاتی

۹ فروردین ۱۳۳۱ - مطابق ۲۲ فروردین ۱۳۳۱ - ۱۹ فروردین
 فروردین ۱۳۳۱ - مطابق ۲۲ فروردین ۱۳۳۱ - ۱۹ فروردین
 که در این سرزمین راه های مواصلاتی
 (اسما) لیسانس حقوق المان
 تدریس در این سرزمین راه های مواصلاتی
 به نظر می آید که در این سرزمین راه های مواصلاتی
 انجام داده است که در این سرزمین راه های مواصلاتی
 علاوه بر این در این سرزمین راه های مواصلاتی
 برده که در این سرزمین راه های مواصلاتی
 را که در این سرزمین راه های مواصلاتی
 که در این سرزمین راه های مواصلاتی
 موقوفه در این سرزمین راه های مواصلاتی
 تقاضای این سرزمین راه های مواصلاتی
 و در این سرزمین راه های مواصلاتی
 که در این سرزمین راه های مواصلاتی
 من ۲۸ فروردین ۱۳۳۱ - مطابق ۲۲ فروردین ۱۳۳۱ - ۱۹ فروردین
 سابقه در این سرزمین راه های مواصلاتی
 که در این سرزمین راه های مواصلاتی
 از او که در این سرزمین راه های مواصلاتی
 که در این سرزمین راه های مواصلاتی
 (اسما) لیسانس حقوق المان

Reis Als für den erwarteten Zweck nicht verträu-
 erungsweise genug. Ich werde ihm nur antworten es sei
 noch nicht Zeit. Von ihm Wache zu erhalten schadet mir
 wenigstens wenn die Sache nicht mit seinen Lauten von dem

Reis Als für den erwarteten Zweck nicht verträu-
 erungsweise genug. Ich werde ihm nur antworten es sei
 noch nicht Zeit. Von ihm Wache zu erhalten schadet mir
 wenigstens wenn die Sache nicht mit seinen Lauten von dem

شماره سند: ۹۵

فرستنده: حکومت بنادر و جزایر خلیج ایران

گیرنده: وزارت داخله

موضوع: جلوگیری از عزیمت مسیو واسموس^۱ به منطقه بنادر و دشتستان

تاریخ: ۱۳۳۳ هـ ق

نمره: ۱۸۱

متن سند:

مقام منیع وزارت جلیله داخله

از قرار اطلاعی که رسیده مسیو واسموس آلمانی از شیراز به شاپور که نزدیکی کازرون است رفته و فعلاً آنجا در خانه محمد علیخان کشکولی است. احتمال می‌رود که از آنجا عازم دشتستان و این حدود بشود. حضور او در این نواحی جز تولید اشکالات که منجر به زحمات خسارات خواهد شد دیگر فایده ندارد. حالا مستدعی است در صورت صلاحیت به سفارت آلمان اشعار شود که واسموس را از آمدن به این حدود ممنوع دارند. از وزارت جلیله خارجه استفسار به فرمایید، در صورتیکه مشارالیه به طرف بنادر و دشتستان بیاید تکلیف چیست و با او چطور باید رفتار کرد. ۱۱ ثور نمره ۱۰۹

علی محمد